

จีน-อเมริกา การแข่งขันกันทางอำนาจในศตวรรษที่ 21

The China-U.S Power Struggle in 21th Century

ศิวพล ละอองสกุล *

Sivapol Laongsakul *

* คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

บทความนี้จะศึกษาเรื่องการแข่งขันทางอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กรอบแนวคิดที่ว่า ในการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอำนาจโลก ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐมหาอำนาจเดิมกับรัฐที่กำลังก้าวขึ้นมาจะไม่ราบรื่นและมีกรุนแรง มหาอำนาจเดิมจะปกป้องระเบียบโลกที่ตนสร้างขึ้นและที่ตนได้ประโยชน์มาโดยตลอด ในขณะที่รัฐที่กำลังก้าวขึ้นมารู้สึกว่าตนถูกตีกรอบจำกัด หรือกระทั่งถูกเอาเปรียบจากมหาอำนาจเดิม จึงต่อสู้กับมหาอำนาจเดิมเพื่อให้ได้ซึ่งสิ่งที่ตนควรได้โดยชอบธรรม แบบแผนของความสัมพันธ์นี้เห็นได้ชัดเจนในพฤติกรรมของสหรัฐและจีน

บทความนี้จะสำรวจการแข่งขันทางอำนาจระหว่างสองมหาอำนาจนี้ในสามด้าน หนึ่ง การแข่งขันทางทหารในมหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตกและมหาสมุทรอินเดีย สอง การขบเคี้ยวกันในเรื่องระเบียบเศรษฐกิจ-การเมืองโลก และ สามการขบเคี้ยวกันในอำนาจทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์สกัดไม่ให้เข้ามาในพื้นที่ความขัดแย้ง, ระเบียบเศรษฐกิจการเมืองโลกที่ครอบงำโดยสหรัฐ, แนวรบด้านวัฒนธรรม

Abstract

This article will study the power struggle between China and U.S in this century. Our conceptual framework is the changing world power structure. This approach proposes that when the world power structure changes, the relationship between the dominant power and emerging power will usually be conflictual and violent. While the dominant state tries to maintain the old order that preserve its strategic interests and influence, the emerging new power want to change the existing order to match its legitimate interests. The Sino-U.S relationship is following this pattern.

Three main areas of this power competition will be surveyed in this work, including military struggle in the Western Pacific and Indian Ocean, the political-economic world order battle and cultural warfare.

Keywords: anti-access/area denial strategy, U.S dominated world order, cultural warfare

ในศตวรรษที่แล้วนั้น สหรัฐฯเกี่ยวข้องกับสหภาพโซเวียต แต่ในศตวรรษนี้ สหรัฐจะเกี่ยวข้องกับจีน บทความนี้จะรายงานสถานการณ์แห่งการขับเคลื่อนนี้

จะขอเริ่มต้นด้วยทฤษฎีเพื่อเป็นแนวทางเข้าใจการขับเคลื่อนระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ทฤษฎีที่หนึ่ง John J. Mearsheimer (2014: 360-411) เสนอว่า หากจีนยังเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จีนจะทำอย่างที่สหรัฐฯทำ คือจีนจะพยายามครอบงำเอเชีย แบบเดียวกับที่สหรัฐฯครอบงำซีกโลกตะวันตก (Western Hemisphere) ซึ่งจีนจะทำในสองทาง ทางหนึ่งคือ ใช้นาฬิกาในทางเศรษฐกิจของตนที่มีมหาศาลบีบให้ประเทศเพื่อนบ้านทำตามที่จีนต้องการ เช่น อาจปิดกั้นไม่ให้ประเทศเพื่อนบ้านเข้าถึงตลาดขนาดใหญ่ของตน หรือระงับการส่งสินค้าบางอย่างให้ ทางที่สอง จีนอาจผลักดันสหรัฐฯออกไปจากภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกอย่างที่สหรัฐฯเคยผลักดันชาติตะวันตกออกจากเขตอิทธิพลของตนในสองศตวรรษที่แล้ว อย่างไรก็ตามสหรัฐฯจะพยายามทุกวิถีทางไม่ให้จีนครอบงำเอเชีย สถาปนาตนเองขึ้นเป็นเจ้าแห่งภูมิภาค (regional hegemon) ได้ ดังที่สหรัฐฯเคยทำลายเยอรมันไม่ให้ครอบงำยุโรป ทำลายญี่ปุ่นไม่ให้ใหญ่ในเอเชีย และทำลายสหภาพโซเวียตไม่ให้มีอำนาจในยูเรเชีย ประเทศเพื่อนบ้านของจีน เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ รัสเซีย และเวียดนามจะร่วมมือกับสหรัฐฯในการยับยั้งการแผ่ขยายอำนาจของจีนด้วย ผลก็คือ จะเกิดการแข่งขันกันทางทหาร-ความมั่นคงอย่างเข้มข้นจนอาจนำไปสู่สงครามได้

ทฤษฎีที่สอง Aaron L. Friedberg (2011: 1-8) เสนอว่าการขับเคลื่อนกันระหว่างสหรัฐฯกับจีนในศตวรรษนี้ไม่ได้เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน (misperceptions) และนโยบายที่ผิดพลาดของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอำนาจโลก และเกิดจากระบบการเมืองที่แตกต่างกัน ประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐมหาอำนาจเดิมกับรัฐที่กำลังก้าวขึ้นมาจะไม่ราบรื่นและมีกรุ่นแรง มหาอำนาจเดิมจะปกป้องระเบียบโลกที่ตนสร้างขึ้นและที่ตนได้ประโยชน์มาโดยตลอด ในขณะที่รัฐที่กำลังก้าวขึ้นมาจะรู้สึกว่าตนถูกตีกรอบจำกัด หรือกระทั่งถูกเอาเปรียบจากมหาอำนาจเดิม จึงต่อสู้กับมหาอำนาจเดิมเพื่อให้ได้ซึ่งสิ่งที่ตนควรได้โดยชอบธรรม แบบแผนของความสัมพันธ์นี้เห็นได้ชัดเจนในพฤติกรรมของสหรัฐฯและจีน ความแตกต่างทางอุดมการณ์จะเพิ่มเติมความเข้มข้นของการแข่งขันให้มากขึ้นไปอีกเมื่อสหรัฐฯต้องการให้จีนเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบอำนาจ

นิยมไปสู่ระบอบเสรีประชาธิปไตย ในขณะที่จีนต้องการรักษาระบบพรรคเดียวเอาไว้จนถึงที่สุด จีนจึงมองว่าสหรัฐคือภัยคุกคามจากภายนอกที่อันตรายที่สุดต่อระบอบการปกครองภายในของตน และจะพยายามจำกัดและเบียดขับอิทธิพลทางทหารและทางการทูตของสหรัฐให้ออกไปจากมหาสมุทรแปซิฟิกซีกตะวันตก เพื่อตนจะเข้าเป็นมหาอำนาจแทนที่โดยสมบูรณ์ในเอเชียตะวันออก อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายจะไม่เผชิญหน้ากันโดยตรง แต่จะพยายามหลีกเลี่ยง รมัถระวังและยับยั้งตนเอง ความสัมพันธ์จึงเป็นไปในรูปการที่ว่า แม้สองฝ่ายจะไม่ไว้วางใจกัน แต่จะยังคงร่วมมือกัน กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับจีนจะเป็นทวิลักษณ์ควบคู่กันไปคือ ทั้งร่วมมือและแข่งขัน ทั้งเกี่ยวพันกันทางเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้งและถ่วงดุลอำนาจไปด้วยกัน

ทฤษฎีที่สาม Geoff Dyer (2014: 1-15) เสนอว่าจีนเคยใช้ยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาภายใน ถ่อมตนในระหว่างประเทศและร่วมมือกับภายนอกภายใต้หลักการของเติ้ง เสี่ยวผิงที่ว่า “ซ่อนเร้นศักยภาพที่แท้จริง ทำตัวไม่สำคัญ” เพื่อไม่ให้สหรัฐและเพื่อนบ้านในเอเชียวิตกกังวลกับการขึ้นมาของจีน แต่ตอนนี้จีนเปลี่ยนยุทธศาสตร์นี้ไปแล้ว จีนกำลังแสดงตนว่าเป็นชาติมหาอำนาจที่สำคัญ มีผลประโยชน์ที่ขอธรรมของตนเองและพร้อมจะปกป้องผลประโยชน์ของตน จีนต้องการออกจากร่มเงาของตะวันตกแล้วและเริ่มแสดงอิทธิพลออกไปทั่วโลกแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางยุทธศาสตร์ของจีนดังกล่าวจะทำให้จีนกลายเป็นคู่ขบเคี้ยวของสหรัฐในทางอำนาจและอิทธิพลในโลก การขบเคี้ยวนี้จะเกิดในสามด้าน หนึ่ง จีนต้องการปรับเปลี่ยนระเบียบกติกาโลกให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ตนเองมากขึ้น สอง จีนจะขบเคี้ยวกับสหรัฐในทางภูมิรัฐศาสตร์ ตั้งแต่การควบคุมมหาสมุทรในเอเชียไปจนถึงเรื่องสกุลเงิน (หยวน-ดอลลาร์)

ทฤษฎีที่สี่ Thomas J. Christensen (2015: 13-21) เสนอว่า การก้าวขึ้นมาของจีนนั้นเป็นของจริงแน่ๆเมื่อคู่อำนาจโดยรวมของจีนทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและทหาร แต่การก้าวขึ้นมาของจีนจะไม่ทำให้โลกและเอเชียปั่นป่วน เกิดวิกฤตและสงคราม เหมือนการก้าวขึ้นมาของเยอรมันและญี่ปุ่น แต่อย่างไรก็ตาม จีนจะไม่ไปเปลี่ยนแปลงระเบียบโลกเก่า สร้างระเบียบโลกใหม่ด้วย เหตุปัจจัยคือ เศรษฐกิจโลกในเวลานี้ได้เปลี่ยนแปลงไปมากและระบบระหว่างประเทศก็เข้มแข็งลงมากกว่าในอดีต โลกในขณะนี้เชื่อมโยงและพึ่งพากันในทางเศรษฐกิจมาก ระบบการผลิตเป็นแบบโลกาภิวัตน์ คือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปหนึ่งชิ้น

เกิดจากการประกอบจากชิ้นส่วนต่างๆที่ผลิตขึ้นในหลายประเทศ จีนนั้นกลายเป็นศูนย์กลางของการผลิตของเอเชีย ทั้งเรื่องการเงิน เทคโนโลยีและ ชิ้นส่วนประกอบจากประเทศอื่นๆ ร้อยละ 90 ของสินค้าไฮเทคที่ส่งออกจากจีน เป็นผลิตภัณฑ์ที่บริษัทต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในจีน นำเข้าชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศเพื่อนบ้านของจีนมาประกอบในจีน บริษัทต่างชาติเหล่านี้เป็นบริษัทในเอเชียจำนวนมาก เช่น บริษัทเกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน ระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ทำให้ทำให้การใช้วิธียึดครองดินแดนตั้งอาณานิคมดังที่ชาติมหาอำนาจเคยทำในอดีต ทำได้ยากขึ้น การทำสงครามก็จะก่อความเสียหายยิ่งกว่าในศตวรรษที่ 19 และ 20 จีนนั้นเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ประโยชน์จากระเบียบโลกที่อเมริกาสร้างขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อจีนเปิดประเทศ และเข้าร่วมในองค์กรการค้าโลกในเวลาต่อมา ทำให้เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างรวดเร็ว จนถึงปัจจุบันนี้ ดังนั้นจีนจึงไม่มีเหตุผลอะไรที่จะล้มล้างระเบียบโลกที่ตนได้ประโยชน์นี้ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อ ความชอบธรรมของพรรคคอมมิวนิสต์ ขึ้นอยู่กับความสามารถที่ทำให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างต่อเนื่อง

เราจะดูใช้ทั้งสี่ทฤษฎีเป็นแนวทางในติดตามการขับเคลื่อนของจีนกับ สหรัฐ โดยจะกล่าวถึงการขับเคลื่อนในสามมิติหลักๆ คือ หนึ่ง การแข่งขันกันทางทหารในมหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตกและมหาสมุทรอินเดีย สอง การขับเคลื่อนในเรื่องระเบียบ กฎเกณฑ์ทางการเมือง เศรษฐกิจโลก และ เรื่อง อำนาจทางวัฒนธรรม-เศรษฐกิจ

การก้าวขึ้นมาของจีนนั้นของจริง

จีนเป็นประเทศที่ใหญ่ระดับทวีป มีประชากร 1.3 พันล้านคน เป็นเสาหลักหนึ่งของอารยธรรมโลก เป็นมหาอำนาจของเอเชียมาหลายศตวรรษ ในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 จีนอ่อนแอและตกต่ำลง จากการยึดครองต่างชาติ ทั้งตะวันตกและชาติเอเชียด้วยกัน เกิดสงครามกลางเมืองภายใน เมื่อจีนกลายเป็นคอมมิวนิสต์ ก็ได้ผ่านช่วงเวลาของความปั่นป่วนภายในอันมาจากนโยบายก้าวกระโดดและการปฏิวัติวัฒนธรรมในสมัยเหมาเจ๋อตง จนมาถึงยุคการปฏิรูปของเติ้ง เสี่ยวผิง ประเทศจีนก็ก้าวขึ้นมาด้วยการมีเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก ปกครองด้วยพรรคเดียว พร้อมๆกับลัทธิชาตินิยมที่มึราก

มาจากประวัติศาสตร์ชาติอันขมขื่นในหมู่ชาวจีน (โปรดดู Christensen, 2015: 21-36)

แม่เหล็กเศรษฐกิจโลก จีนมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 10 ต่อปีติดต่อกันกว่า 30 ปี นับแต่ปี 1979 ขณะนี้เศรษฐกิจของจีนมีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่ทำการค้าใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลก เป็นคู่ค้าที่ใหญ่ที่สุดของแทบทุกประเทศที่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของเกาหลีใต้ อินเดีย เป็นคู่ค้าที่ใหญ่เป็นอันดับสองของสหรัฐอเมริกา รองจากแคนาดา ตามหลังด้วยเม็กซิโก เป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของทวีปแอฟริกาทั้งทวีป ตะวันออกกลางทั้งหมดและเอเชียกลาง เป็นประเทศที่มีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดในโลก เศรษฐกิจจีนกับอาเซียนก็แนบแน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันผ่านการทำข้อตกลงการค้าเสรี

น้ำหนัทางทหารทูต จีนได้เข้าร่วมในระบบพหุภาคีในแทบทุกภูมิภาคภูมิภาคของโลก เช่น เขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน อาเซียนบวกสาม ปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ การเจรจาหกฝ่ายในปัญหาคาบสมุทรเกาหลี (Six Party Talks) การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก องค์กรความร่วมมือเอเชีย-แปซิฟิก เวทีความร่วมมือจีน-แอฟริกา เวทีความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศที่พูดภาษาโปตุเกส เวทีความร่วมมือจีน-ชาติอาหรับ เป็นต้น นอกจากนี้จีนยังเป็นสมาชิกถาวรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ จีนอยู่ในกลุ่มประเทศจี-20 และกลุ่ม BRIC จีนวางตัวเป็นผู้นำของประเทศที่กำลังพัฒนา

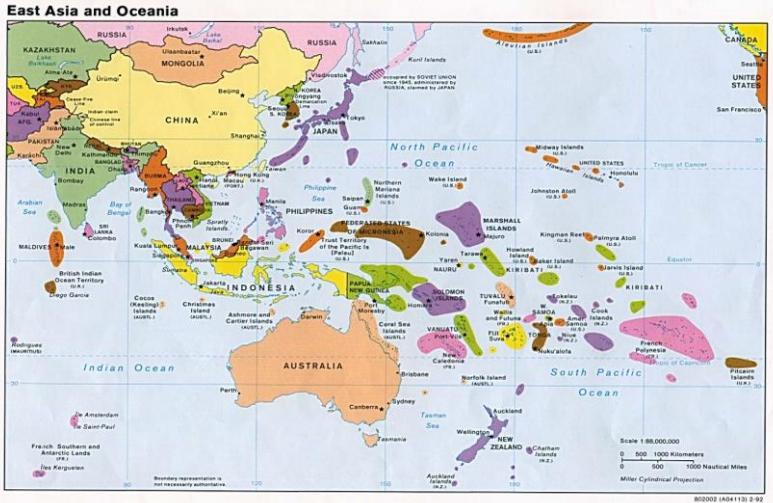
การทหาร หากรวมทั้งสามเหล่าทัพเข้าด้วยกัน กองทัพบก กองทัพอากาศ และกองทัพอากาศ จีนน่าจะมีกำลังทหารที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีกำลังพลราว 2-3 ล้านคน มีกำลังสำรองราว 50,000 คน การใช้จ่ายทางทหารมากเป็นอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา จีนเร่งพัฒนากองทัพขนานใหญ่ในต้นทศวรรษ 1990 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์สำคัญสามเหตุการณ์ คือ หนึ่ง การล่มสลายของสหภาพโซเวียต สอง ประสิทธิภาพของอาวุธนำวิถีของสหรัฐที่ได้แสดงให้เห็นในสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่หนึ่ง (สหรัฐกับอิรัก) ในปี 1991 และสาม วิกฤตการณ์เกาะไต้หวัน เมื่อสหรัฐส่งเรือรบและเรือบรรทุกเครื่องบินเข้ามาปรามจีน เมื่อจีนคุกคามไต้หวัน ในช่วงปี 1995-1996 ปัจจุบันจีนได้พัฒนาทางการทหารไปมาก ทั้งในเรื่องระบบอาวุธที่ซับซ้อนและก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และยุทธศาสตร์ทาง

ทหาร จีน จีนมีขีปนาวุธหลายประเภทจำนวนมาก เช่น ขีปนาวุธนำวิถีพิสัยใกล้ และพิสัยกลางที่ยิงจากภาคพื้นดิน (land-launched ballistic missiles) ขีปนาวุธที่ยิงจากอากาศ ขีปนาวุธต่อต้านเรือรบ และขีปนาวุธข้ามทวีป นอกจากนี้ยังมีเรือดำน้ำ เรือบรรทุกเครื่องบิน และเครื่องบินขับไล่ล่องหน จีนพัฒนาระบบอาวุธดังกล่าวขึ้นเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ทางทหารใหม่ ที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์สกัดไม่ให้เข้ามาในพื้นที่ความขัดแย้ง (anti-access/area denial) ยุทธศาสตร์มีเป้าหมายเพื่อป้องกันไม่ให้ไต้หวันแยกตัวเป็นอิสระและป้องกันไม่ให้กองทัพต่างชาติโดยเฉพาะกองกำลังของอเมริกาเข้ามาในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง หรือน่านน้ำของจีนได้

จากรายงานของ Rand Corporation ซึ่งเป็นองค์กรวิจัยด้านความมั่นคงของสหรัฐ ในปี 2015 พบว่า ขณะนี้แม้กองทัพจีนจะยังไม่อาจทัดเทียมกองทัพสหรัฐทั้งในแง่เทคโนโลยีและทักษะ แต่ช่องว่างทางทหารระหว่างสหรัฐกับจีนลดน้อยลงไปเรื่อยๆ และจีนมีข้อได้เปรียบด้านการทหารต่อสหรัฐที่สำคัญคือข้อได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ (geographical asymmetry) กล่าวคือ ในขณะที่กองกำลังสหรัฐถูกใช้กระจายไปทั่วโลก และสหรัฐใช้ทรัพยากรทางทหารไปเป็นจำนวนมากในสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน กองทัพจีนวางน้ำหนักไว้เฉพาะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น พันธมิตรและหุ้นส่วนทางความมั่นคงหลายประเทศของสหรัฐในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ ล้วนมีปัญหาขัดแย้งทางดินแดนทางทะเลกับจีน ในขณะที่จีนอยู่ใกล้ขีดประเทศเหล่านี้ สหรัฐนั้นอยู่ไกลออกไปมาก หากเกิดสงครามจีนสามารถเตรียมการปฏิบัติการทางทหารจากดินแดนของตนได้ง่ายกว่า นอกจากนี้จีนสามารถใช้อาวุธที่ทันสมัยแต่ราคาถูกกว่าในการยับยั้งกองทัพสหรัฐตามยุทธศาสตร์ anti-access/area denial ของจีน (Rand Corporation, 2015)

การขับเคลื่อนทางทหารในมหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตก

ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกนั้นกำลังแม่เหล็กของเศรษฐกิจโลก สร้างผลิตภัณฑ์ราวครึ่งหนึ่งของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดของโลก เกือบร้อยละ 90 ของการขนส่งสินค้าระหว่างทวีปโดยทางทะเล ผ่านน่านน้ำของภูมิภาคนี้ ทะเลของเอเชียจึงเป็นเส้นเลือดของระบบเศรษฐกิจโลก

ที่มา : Perry Castaneda Map Collection. Available <http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/easia_oceania_92.jpg>. Accessed February 2, 2016.

นับตั้งแต่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่สงครามเย็นสิ้นสุด อเมริกาเข้ามามีอำนาจในมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียเต็มตัว อเมริกาถือว่ามหาสมุทรแปซิฟิกทั้งหมดเป็นทะเลสาบของตน สหรัฐตั้งกองบัญชาการแปซิฟิก (US Pacific Command-USPACOM) ขึ้นเพื่อควบคุมตั้งแต่มหาสมุทรแปซิฟิกไปจนถึงมหาสมุทรอินเดีย ครอบคลุมพื้นที่ 36 ประเทศ ทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ เอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปจนถึงกลุ่มประเทศโอเชียเนีย (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และประเทศหมู่เกาะต่างๆ ใกล้เคียง) กองบัญชาการแปซิฟิกมีบุคลากรทั้งทหารและพลเรือนเกือบ 4 แสนคน แบ่งออกเป็น 6 หน่วยสำคัญ ทั้งจากกองทัพเรือ กองทัพบก กองทัพอากาศ และนาวิกโยธิน ได้แก่ กองเรือแปซิฟิก (US Pacific Fleet) ซึ่งมีกลุ่มเรือบรรทุกเครื่องบินเพื่อการโจมตี (aircraft carrier strike group) จำนวน 5 ลำ มีเรือทั้งผิวหน้าและเรือดำน้ำ 200 ลำ มีเครื่องบินราว 1100 ลำ กองทัพบกแปซิฟิก (US Army Pacific) มีเครื่องบิน 300 กว่าลำ หน่วยนาวิกโยธิน (Marine Corps Forces Pacific) มีเครื่องบิน 640 ลำ และกองทัพอากาศแปซิฟิก มีเครื่องบินกว่า

300 ลำ นอกจากนี้ยังมีหน่วยกองกำลังในญี่ปุ่น (US Force Japan) และหน่วยกองกำลังเกาหลี (US Force Korea) และมีหน่วยปฏิบัติการพิเศษอีกกว่าพันคน สหรัฐมีฐานทัพในญี่ปุ่นที่โอกินาวา และฐานทัพเรือในเกาหลีใต้ที่ชินเฮ ในมหาสมุทรอินเดียสหรัฐมีฐานทัพอากาศที่เกาะดิเอโก การ์เซีย (Diego Garcia) สหรัฐมีพันธมิตรในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก 5 ชาติ คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ ไทย และออสเตรเลีย เป็นหุ้นส่วนทางความมั่นคงกับสิงคโปร์ สหรัฐใช้อำนาจทางทหารดังกล่าวเพื่อคุ้มครองการค้าเสรีและเสรีภาพในการเดินเรือ (U.S. Pacific Command, 2016)

สหรัฐแผ่อำนาจทางทหารเข้ามาในมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียเพื่อปกป้องการค้าเสรี เสรีภาพในการเดินเรือ และระเบียบโลกของสหรัฐ ทำให้เอเชียสงบสันติและทำให้ชาติต่างๆในเอเชียเจริญเติบโตขึ้นในทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน มาเลเซีย ไทย เวียดนาม อินโดนีเซีย และอินเดีย จีนนั้นยอมรับอำนาจทางทหารของสหรัฐในเอเชียและระเบียบโลกที่สหรัฐกำหนดมาตั้งแต่ทศวรรษ 1970 และจีนได้ประโยชน์จากระเบียบโลกที่สหรัฐกำหนดอย่างมหาศาล เศรษฐกิจจีนเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้ระเบียบโลกนี้ การค้าเสรีและเสรีภาพในการเดินเรือทำให้จีนสามารถนำเข้าน้ำมัน ก๊าซ และแร่ธาตุต่างๆจากทั่วโลกมาพัฒนาระบบเศรษฐกิจของตน จีนไม่ถูกกีดกันใน การแสวงหาทรัพยากรมาพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเยอรมันและญี่ปุ่นเคยประสบในศตวรรษที่ 20 สองประเทศนี้ถูกมหาอำนาจเก่าคืออังกฤษ สหรัฐและฝรั่งเศสรวมหัวกันกีดกันไม่ให้เข้าถึงทรัพยากรในโลก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดสงครามโลกสองครั้ง

แต่ขณะนี้ สถานการณ์กำลังเปลี่ยนไป จีนเริ่มท้าทายอำนาจทางทหารของสหรัฐในแปซิฟิกตะวันตกและมหาสมุทรอินเดียแล้ว เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนหันมาท้าทายอำนาจทางทหารของสหรัฐในครั้งนี้มีอยู่สี่ประการ ประการแรก จีนต้องการกลับมาเป็นผู้นำในเอเชียอีกครั้งเหมือนที่เคยเป็นในอดีต ประการที่สอง ในศตวรรษที่ 19 และศตวรรษที่ 20 จีนถูกมหาอำนาจต่างชาติรุกรานทางทะเล หากไม่มีกองทัพเรือที่เข้มแข็ง จีนอาจถูกรุกรานอีก สี่ ตัวอย่างทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า ชาติที่จะก้าวขึ้นสู่อำนาจในโลก ต้องเป็นมหาอำนาจทางทะเลก่อน เช่น โปรตุเกส สเปน อังกฤษ อเมริกานั้นเมื่อยึดครองมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียได้หลังสงครามสอง จึงก้าวขึ้นสู่

มหาอำนาจโลก สี จิ้นต้องการมั่นคงปลอดภัยในเส้นทางการค้าทางทะเล โดยเฉพาะบริเวณที่จีนเรียกว่า “ทะเลใกล้” (Near Seas) ได้แก่ ทะเลเหลือง (Yellow Sea) ทะเลจีนตะวันออก (East China Sea) และทะเลจีนใต้ (South China Sea) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนกลัวว่าหากเกิดความขัดแย้ง สหรัฐจะปิดช่องแคบมะละกา

ช่องแคบมะละกา ขณะนี้จีนกลายเป็นประเทศที่บริโภคพลังงานขนาดใหญ่ที่สุดในโลก เป็นประเทศที่บริโภคน้ำมันมากเป็นอันดับสองของโลก ครึ่งหนึ่งของการบริโภคนี้ เป็นน้ำมันที่นำเข้ามา และการนำเข้าน้ำมันส่วนใหญ่ โดยทางเรือจากตะวันออกกลางเข้าสู่จีนผ่านช่องแคบมะละกา ซึ่งควบคุมโดยกองทัพเรือของสหรัฐ ซึ่งจีนวิตกว่าวันหนึ่งอาจถูกสหรัฐปิดช่องแคบนี้ซึ่งจะสร้างความเสียหายแก่เศรษฐกิจของจีน จีนจึงต้องการแผ่อำนาจกองทัพเรือเข้าไปควบคุมเส้นทางทะเลนี้แทนสหรัฐ เรามาดูกันว่าจีนทำทนายสหรัฐอย่างไรในแปซิฟิกตะวันตก

ก่อนอื่น เราควรทำความเข้าใจหลักการสำคัญที่กำกับยุทธศาสตร์ของจีนตั้งแต่หลังสิ้นสุดสงครามเย็นเสียก่อน เพื่อเข้าใจนโยบายและ พฤติกรรมของจีนในการขับเคลื่อนกับสหรัฐ หลักการเชิงยุทธศาสตร์นี้มีอยู่สามหลัก คือ หนึ่ง หลักเลี่ยงการเผชิญหน้าทางทหารกับสหรัฐ สอง เร่งสร้างพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมด (comprehensive national power) ให้สมบูรณ์ พลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมด คือพลังอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองและการทหาร สาม รุกคืบทีละเล็กละน้อย

ได้กล่าวมาข้างแล้ว แต่ขอก่อว่าอีกครั้งหนึ่ง ขณะนี้จีนเร่งสร้างกองทัพเรือและกองทัพอากาศขนานใหญ่ จีนเน้นสร้างเรือรบ เรือดำน้ำที่เดินเครื่องเงียบใช้พลังดีเซล-ไฟฟ้า และเรือโจมตีเร็ว ระบบขีปนาวุธ ระบบการป้องกันทางอากาศ ระบบเรดาร์ และดาวเทียม จีนมีเรือดำน้ำและเรือรบรุ่นใหม่ ๆ จำนวนมาก เช่น เรือดำน้ำโจมตี (attack submarine) เรือพิฆาตที่ติดขีปนาวุธนำวิถี (guided-missile Destroyers) เรือฟริเกต (frigate) และเรือคุ้มกัน (corvette) เรือโจมตีเร็ว เช่นเรือโจมตีเร็วรุ่น 022 หูเป่ย์ และมีเรือบรรทุกเครื่องบินหนึ่งลำชื่อเหลียวหนิง จีนต้องการมีเรือบรรทุกเครื่องบิน 3-5 ลำ จีนมีขีปนาวุธจำนวนมากทั้งพิสัยใกล้ พิสัยกลาง พิสัยไกล และข้ามทวีป คลังขีปนาวุธที่สำคัญแห่งหนึ่งคือที่มณฑลทหารนาวิกซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเกาะไต้หวัน ขีปนาวุธ

เหล่านี้มีระบบยิงที่แม่นยำสามารถทำลายรันเวย์เครื่องบิน ท่าเรือ ซิปนาวุธระยะกลางยิงได้ไกลถึงญี่ปุ่น เกาหลีใต้และฟิลิปปินส์ ซิปนาวุธพิสัยไกลที่มีระบบนำวิถีสามารถยิงออกไปจากดินแดนของจีนไปทำลายเรือบรรทุกเครื่องบินของอเมริกาได้ นอกจากนี้ยังมีซิปนาวุธยิงจากพื้นดินเพื่อทำลายตามเทียม จีนกำลังสร้างซิปนาวุธนิวเคลียร์ที่ยิงจากเรือดำน้ำด้วย เมื่อไม่นานมานี้จีนทำเครื่องบินทิ้งระเบิดแบบล่องหนสำเร็จรุ่นเจิงตู- 20

จากรายงานของกระทรวงกลาโหมสหรัฐ ข้อมูลทางทหารของจีนล่าสุดมีดังนี้ กองทัพเรือจีน มีเรือบรรทุกเครื่องบิน 1 ลำ มีเรือพิฆาต 21 ลำ เรือฟริเกต 52 ลำ เรือคุ้มกัน 15 ลำ เรือดำน้ำโจมตีพลังดีเซล 53 ลำ เรือดำน้ำโจมตีพลังนิวเคลียร์ 5 ลำ คาดว่าในปี 2020 จีนจะมีเรือดำน้ำ 69-78 ลำ เรือลาดตระเวนชายฝั่งติดซิปนาวุธ 86 ลำ กองทัพอากาศมีเครื่องบินขับไล่ 1700 ลำ เครื่องบินโจมตีทิ้งระเบิด 400 ลำ เครื่องบินลำเลียง 475 ลำ เครื่องบินปฏิบัติการกิจพิเศษ 118 ลำ มีซิปนาวุธนำวิถีพิสัยสั้นอย่างน้อย 1200 ลูก มีซิปนาวุธต่อต้านเรือรบ และมีซิปนาวุธนำวิถีข้ามทวีปอีกราว 50-60 ลูก (Department of Defend, 2015)

จีนเน้นสร้างระบบอาวุธขึ้นมามากกว่าเพื่อทำยุทธศาสตร์ทางทหารที่เรียกกันว่า “ยุทธศาสตร์ anti-access/area denial strategy “ ยุทธศาสตร์ทางทหารนี้มีเป้าหมายเพื่อป้องกันไม่ให้กองทัพเรือของสหรัฐเข้ามาในพื้นที่ที่เป็นชายฝั่งของจีนได้ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้น หรือกล่าวให้เฉพาะลงไป คือไม่ให้กองเรือสหรัฐเข้าเคลื่อนลำเข้ามาจากแนวหมู่เกาะแนวที่หนึ่ง (First Island Chains) เพื่อมาช่วยใต้หวันหรือเข้ามาแทรกแซงในกรณีความขัดแย้งเรื่องหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ จีนเชื่อว่าสหรัฐใช้แนวหมู่เกาะนี้เพื่อปิดล้อมจีนมานาน ยุทธศาสตร์นี้จะทำให้จีนเข้าควบคุมน่านน้ำสำคัญที่จีนเรียกว่า “ทะเลใกล้” ได้ แนวหมู่เกาะแนวที่หนึ่งนั้น คือบริเวณตั้งแต่ญี่ปุ่น ใต้หวัน ฟิลิปปินส์ ลงไปถึงหมู่เกาะซุนดาใหญ่ (ดูแผนที่)

Figure 3. The First and Second Island Chains. PRC military theorists conceive of two island “chains” as forming a geographic basis for China’s maritime defensive perimeter.

ที่มา : Perry-Castaneda Map Collection, Available <http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/china_first_and_second_island_chains_2009.jpg>. Accessed February 2, 2016.

แนวหมู่เกาะแนวที่หนึ่งนั้น รายล้อมไปด้วยพันธมิตรของสหรัฐ คือ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ ซึ่งคุมช่องทางเข้าออก สามารถสกัดการเคลื่อนไหวของกองทัพเรือจีนได้

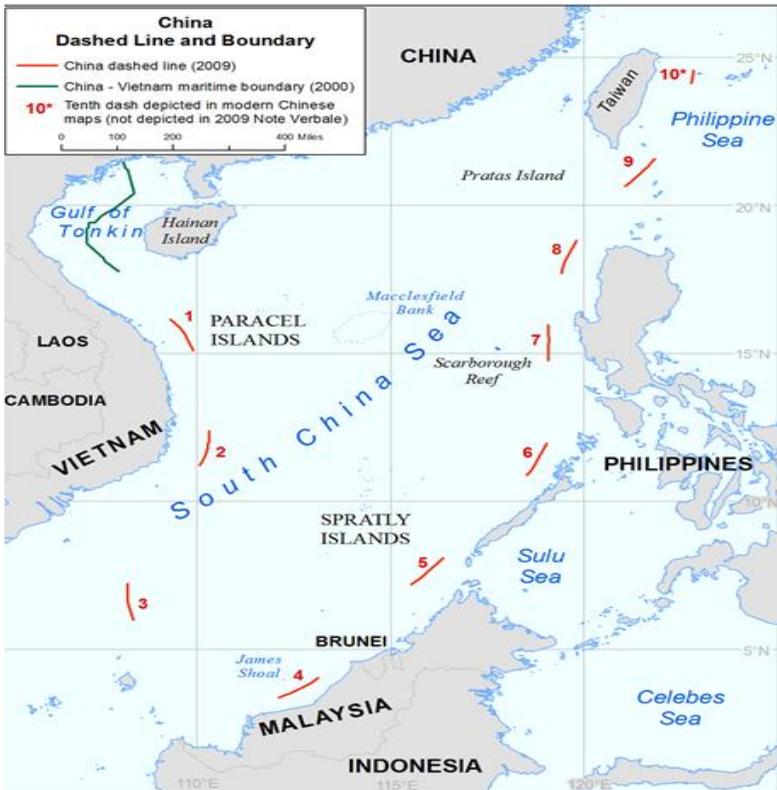
คาบสมุทรเกาหลี ยุทธศาสตร์ของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลี จีนจะยังคงสนับสนุนเกาหลีเหนือต่อไป แม้จะไม่พอใจพฤติกรรมหลายอย่างของผู้นำของประเทศนี้ เกาหลีเหนือมีความสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ต่อจีนไม่น้อย กล่าวคือหากระบอบในเกาหลีเหนือพังทลายลงและมีการรวมชาติเกาหลี เป็นไปได้สูงยิ่งว่าคาบสมุทรเกาหลีจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสหรัฐทั้งหมด (Lukin: 2016: 10)

ไต้หวัน ไต้หวันนั้นตั้งอยู่ตรงปากทางเข้าทางตอนเหนือของทะเลจีนใต้ ไต้หวันจึงเป็นประเทศที่คุมช่องทางเข้าระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ความสัมพันธ์ระหว่างจีน ไต้หวันและสหรัฐมีหลายมิติ จีน

ถือว่ามีเพียงจีนเดียวและต้องการรวมไต้หวันเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจีน ในขณะที่ไต้หวันทั้งต้องการแยกตัวเป็นอิสระและทั้งอ้างว่าไต้หวันเป็นเพียงตัวแทนของจีนเดียว สหรัฐนั้นยอมรับการมีจีนเดียว และยอมรับว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน แต่สหรัฐให้ความคุ้มครองทางทหารและระบอบประชาธิปไตยของไต้หวัน การพัฒนาทางทหารของจีนส่วนสำคัญก็คือ เพื่อต้องการข่มขู่ไต้หวัน จีนติดตั้งซีปนาอูร์ที่ยิงจากดินแดนของจีนราว 1500 ลูก โดยมีเป้าหมายที่ไต้หวัน แต่ไต้หวันได้รับการหนุนทางอาวุธจากสหรัฐ จีนนั้นอาจไม่ต้องการยึดครองไต้หวันทางทหาร แต่อาจใช้กระบวนการที่ทำให้ไต้หวันให้มีสภาพเหมือนที่ฟินแลนด์เคยอยู่ ได้สภาพโซเวียต คือ ทำให้ไต้หวันยังคงเป็นอิสระทางดินแดนและมีระบอบการปกครองของตน แต่นโยบายถูกรอบงำโดยจีนแผ่นดินใหญ่เกือบทั้งหมด เรียกกระบวนการนี้ว่า “กระบวนการทำให้เป็นฟินแลนด์” (Finlandization) หากไต้หวันกลายเป็นฟินแลนด์ของจีน ไต้หวันก็จะตกอยู่ภายใต้จีน ซึ่งอาจทำให้สมดุลแห่งอำนาจในเอเชีย-แปซิฟิก เปลี่ยนไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่จีนทันที

ทะเลจีนใต้ (South China Sea)

ทะเลจีนใต้นั้นถือเป็นคอกอของทั้งมหาสมุทรแปซิฟิกด้านตะวันตกและมหาสมุทรอินเดีย เป็นจุดเชื่อมของเส้นทางทะเลของโลก ในแต่ละปี กว่าครึ่งของกองเรือพาณิชย์ทั่วโลกผ่านช่องแคบสำคัญของทะเลจีน เช่น ช่องแคบมะละกา ช่องแคบลอมบอก ช่องแคบซุนดาและช่องแคบมาเก๊า การขนส่งน้ำมันจากมหาสมุทรอินเดียผ่านช่องแคบมะละกาไปสู่เอเชียตะวันออกนั้นมากกว่าการขนส่งผ่านช่องแคบคลองปานามาและคลองสุเอซถึงสามเท่า ร้อยละ 80 ของน้ำมันดิบที่จีนนำเข้า ผ่านทะเลจีนใต้ นอกจากนี้ทะเลจีนใต้ยังมีสำรองน้ำมันถึง 7000 ล้านบาร์เรล มีสำรองก๊าซธรรมชาติถึง 900 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ถึงกับมีนักวิชาการเรียกทะเลจีนใต้ว่าเป็น “อ่าวเปอร์เซียแห่งที่สอง” (Kaplan, 2014: 10) จีนพยายามเข้าควบคุมทะเลจีนใต้โดยการอ้างว่าพื้นที่ภายในเส้นประ 9 เส้น (Nine Dash Lines) ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปลิ้นวัว (cow tongue) ในทะเลจีนใต้นั้นเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของตน (Special Economic Zone) (ดูแผนที่)

ที่มา : United States Department of State, 2014: 4.

การอ้างของจีนกินผืนน้ำถึง 2,000,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 22 ของดินแดนที่เป็นผืนดินของจีนเลยทีเดียว บวกกับอีก 13 ตารางกิโลเมตร ของพื้นที่ที่เป็นผืนดินของหมู่เกาะพาราเซล(Paracels) หมู่เกาะสแปรตลีย์(Spratlys) เกาะ Scarborough Reef, และแนวโซดหิน Macclesfield Bank และ James Shoal (United States Department of State, 2014) การอ้างอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลจีนใต้ดังกล่าว ทำให้จีนขัดแย้งทางดินแดนกับอีกหลายประเทศ คือ เวียดนาม ไต้หวัน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ขณะนี้การประชันกันทางทหารในทะเลจีนใต้เข้มข้นอย่างยิ่ง จีนนั้นมีกองเรือใหญ่อยู่ 3 กอง

เรือ คือ กองเรือทะเลเหนือ(North Sea Fleet) ที่ชิงเต่า กองเรือทะเลตะวันออก (East Sea Fleet) อยู่ที่หนิงโป และกองเรือทะเลใต้ (South Sea Fleet) ที่ฐานทัพเรือยู่หลิน (Yulin Naval Base) เกาะไหหลำ แต่ตอนนี้จีนได้ตั้งกองเรือที่สี่ขึ้นมาแล้ว เพื่อภารกิจในทะเลจีนใต้และทำการไกลออกไปถึงมหาสมุทรอินเดียด้วยที่อ่าวยาลอง (Yalong Bay) เกาะไหหลำ เป็นฐานทัพเรือดำน้ำ คาดว่าจะฐานของเรือดำน้ำติดขีปนาวุธนำวิถีชั้นจิ้น (Jin-Class ballistic Missile Submarine) เป็นหลัก มีประมาณ 20 ลำ (David S. McDonough, 2015) ไม่เพียงจิ้นเท่านั้นที่เพิ่มแสนยานุภาพทางทหาร เพื่อนบ้านรอบจิ้นซึ่งกังวลกับการขึ้นมาของจิ้น ก็เคลื่อนไหวทางทหารอย่างคึกคักเช่นกัน เวียดนามไม่เพียงแต่มีเรือพิฆาตทางดินแดนทะเลกับจิ้น แต่การที่จิ้นสร้างฐานทัพเรือดำน้ำที่เกาะไหหลำ ในอ่าวตังเกี๋ย เป็นการคุกคามเวียดนามโดยตรง เวียดนามจึงสร้างกองเรือดำน้ำ 6 ลำ ชื่อจากรัสเซีย มาเลเซียมีฐานทัพเรือดำน้ำที่เกาะบอร์เนียว มีเรือดำน้ำสองลำ ลิงคโปรมีเรือดำน้ำ 5 ลำ ใต้หวันมี 4 ลำ อินโดนีเซียกำลังจะซื้อเรือดำน้ำจากรัสเซียสองลำ ไม่เพียงแต่ประเทศเพื่อนบ้านจิ้นสร้างแสนยานุภาพทางกองทัพเรือ ยังเปิดท่าเรือของตนให้แก่เรือรบ เรือดำน้ำและเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐมา แสวงแสนยานุภาพอยู่เป็นระยะๆเช่น ฐานทัพเรือของจิ้นของสิงคโปร์ และท่าเรือในเกาะบอร์เนียวของมาเลเซียมีกองเรือดำน้ำของสหรัฐแวะไปเยี่ยมเยียนอยู่เป็นระยะๆ

ถ้าการแผ่ขยายอำนาจของสหรัฐออกไปทั่วโลก เริ่มด้วยการควบคุมน่านน้ำของตนก่อน คือ ทะเลแคริบเบียน จิ้นจะแผ่อำนาจทางทะเลออกไปได้ ก็จำเป็นต้องคุมน่านน้ำในทะเลจีนใต้ให้ได้เช่นกัน กล่าวในแง่นี้ ทะเลจีนใต้ก็คือทะเลแคริบเบียนของจิ้น

มหาสมุทรอินเดีย จิ้นจะแผ่อำนาจทางกองทัพเรือออกไปถึงมหาสมุทรอินเดียหรือไม่? ขณะนี้จิ้นได้ทำท่าเรือพานิชหลายแห่งในมหาสมุทรอินเดีย ในพม่า จิ้นสร้างท่าเรือน้ำลึกที่เกาะรารี ในอ่าวเบงกอล และวางท่อส่งน้ำมันและก๊าซทางบกเข้าสู่คุนหมิง เพื่อลดการพึ่งพิงการขนส่งผ่านช่องแคบมะละกา จิ้นสร้างท่าเรือขนาดใหญ่ที่แฮมบันโตต้า (Hambantota) ประเทศศรีลังกา เพื่อเรือบรรทุกน้ำมันที่มาจากอ่าวเปอร์เซีย ท่าเรือนี้เป็นจุดเชื่อมอ่าวเบงกอลกับทะเลอาหรับ นอกจากนี้ จิ้นยังทำท่าเรือกวาด้า(Gwadar)ที่ปากีสถาน ท่าเรือนี้อยู่ใกล้ช่องแคบฮอร์มุซ ท่าเรือเหล่านี้เป็นท่าเรือพานิช แต่วันหนึ่งข้างหน้า ท่าเรือ

ขนาดใหญ่เหล่านี้อาจกลายเป็นฐานทัพเรือให้กับจีน ดังที่ปากีสถานเคยเสนอให้จีนสร้างฐานทัพเรือขึ้นใกล้ๆท่าเรือกวาดำมาแล้ว (Dyer, 2014: 58-63) เมื่อเร็วๆนี้ญี่ปุ่นกับอินเดียมีแผนจะร่วมมือกันพัฒนาฐานทัพเรือ Port Blair ของอินเดียในหมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ ในอ่าวเบงกอล เพื่อเตรียมสกัดการขยายตัวของกองทัพเรือจีนแล้ว (ดูแผนที่อ่าวเบงกอล)

ที่มา : World Atlas, Available
 <<http://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/baybengal.htm>>.
 Accessed February 11, 2016.

เงินต้องการปรับเปลี่ยนระเบียบโลก

ขณะนี้ จีนเสนอยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมใหม่สองเส้นทางของจีนที่เสนอให้เชื่อมจีน เอเชียกลาง รัสเซียและยุโรปในทางบก และเชื่อมจีน ผ่านช่องแคบมะละกา เข้ากับอินเดีย ตะวันออกกลางและแอฟริกาตะวันออกทางทะเล โดยเสนอตั้งกองทุนเส้นทางสายไหม (Silk Road Fund) เพื่อสนับสนุนการทำโครงการนี้ นอกจากนี้ จีนยังเสนอตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชียขึ้นด้วย (Asian Infrastructure Investment Bank) เพื่อช่วยสร้างท่าเรือ ถนน โรงไฟฟ้า มีการวิเคราะห์กันว่า นี่เป็นนโยบายการทูตเชิงเศรษฐกิจของจีนที่มีเป้าหมายเพื่อแข่งกับสถาบันการเงินและการค้าที่ในเอเชียกำหนดโดยสหรัฐ คือแข่งกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ธนาคารโลกและธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย โดยตรง จีนยังเสนอเขตการค้าเสรีแห่งเอเชีย-แปซิฟิก (Free Trade Area of Asia-pacific) เพื่อแข่งกับ หุ้นส่วนข้ามแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership-TPP) ที่เสนอโดยสหรัฐ จีนยังเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับรัสเซียอย่างแนบแน่นมากขึ้นด้วยการทำข้อตกลงให้รัสเซียส่งก๊าซธรรมชาติให้จีน นอกจากนี้จีน รัสเซียและเอเชียกลางยังมีความสัมพันธ์ทางทหารและเศรษฐกิจจำนวนมากครั้งความร่วมมือเอเชีย-ไต้ด้วย (Shanghai Cooperation Organization-SCO) วิเคราะห์กันว่า สถาบันยกรรรมทางการเงินโลกที่กำหนดโดยตะวันตกนั้นไม่สอดคล้องกับดุลอำนาจและการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางเศรษฐกิจโลกในขณะนี้อีกต่อไป โครงสร้างของกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกถูกกำหนดโดยสหรัฐและพันธมิตรทั้งในแง่ สิทธิในการลงคะแนน โครงสร้างเงินทุน ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และบุคลากร การพยายามปฏิรูปสถาบันการเงินเหล่านี้ทำได้ยาก เงินของกองทุนก็ร่อยหรอลงไปมาก สถาบันเหล่านี้ยังมีสมมุติฐานเดิมๆที่ว่าในโลกนี้เศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาพึ่งพาเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้ว ซึ่งไม่เป็นความจริงอีกแล้ว เพราะประเทศกำลังพัฒนาส่งออกไปยังประเทศที่กึ่งพัฒนาด้วยกันมากกว่าที่ส่งออกไปยังประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศในเอเชียส่งออกไปยังประเทศอื่นๆในเอเชียด้วยกัน ตะวันออกกลางและแอฟริกามากกว่าร้อยละ 60 (คือมากกว่าที่ส่งไปยุโรปและอเมริกา) จีนนั้นกลายเป็นประเทศที่มีสำรองเงินตราต่างประเทศมากที่สุด อยู่ในฐานะที่จะหาเงินทุนให้แกสถาบันการเงินระหว่างประเทศได้มากที่สุด เมื่อดุลอำนาจในระบบเศรษฐกิจโลกเปลี่ยน โครงสร้างของสถาบันการเงินระหว่างประเทศก็ต้องปรับเปลี่ยนตาม การเคลื่อนไหวดังที่กล่าว

มาของจีนชี้ว่า จีนกำลังใช้ความเข้มแข็งทางการค้าและการเงินดึงประเทศต่างๆ ให้มาภายใต้การนำของตนมากขึ้น ซึ่งอันนี้เป็นการท้าทายอำนาจของสหรัฐในเอเชียที่ลึกซึ้งมากที่สุด (Kemp, 2014: 9)

แนวรบทางวัฒนธรรม อเมริกาและตะวันตกผูกขาดสื่อมวลชนมานาน เพื่อใช้เผยแพร่ค่านิยมหลักๆของอเมริกา เช่น ปัจเจกนิยม สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ตะวันตกมี BBC ,CNN ที่ผูกขาดการนำเสนอข่าวสารไปทั่วโลก จีนไม่ยอมรับการผูกขาดฝ่ายเดียวของตะวันตกอีกต่อไป ขณะนี้จีนกำลังลงทุนมหาศาลเพื่อสร้างเครือข่ายสื่อต่างๆในรูปภาษาอังกฤษและภาษาอื่นๆขึ้นมาหลายอันทั้งทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ เช่น สำนักข่าวซินหัว ทีวีกลางของจีน (CCTV) โซนารายวัน (China Daily) สถานีวิทยุนานาชาติจีน (China Radio International) สิ่งที่จีนกำลังทำคือ การรบในแนวอำนาจทางวัฒนธรรม Joseph Nye นักวิชาการชาวอเมริกันเสนอว่ายิ่งวัฒนธรรมของประเทศน่าสนใจมากเท่าไร อิทธิพลของประเทศจะมีมากขึ้นเท่านั้น อำนาจเชิงวัฒนธรรม(soft power) นั้น คือ ความสามารถที่จะได้สิ่งที่ต้องการโดยใช้เสน่ห์มากกว่าใช้กำลังและเงินทอง สิ่งที่จะจีนจะนำเสนอผ่านเครือข่ายสื่อเหล่านี้ก็คือ ตัวแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนที่ประสบความสำเร็จ สามารถนำไปเป็นตัวอย่างให้แก่การพัฒนาของประเทศต่างๆได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาในภูมิภาคต่างๆของโลก จีนเป็นประเทศที่เป็นอารยะเก่าแก่ของโลก จีนมีสุนทรียศาสตร์สมัยใหม่ที่จะอวดชาวโลกได้ เช่นสถาปัตยกรรมอันงดงามต่างๆ จีนมีนักคิดที่สำคัญๆมากมายที่ให้โลกทัศน์ที่แตกต่างจากตะวันตก เช่น ขงจื๊อ เล่าจื๊อ เม่งจื๊อ เป็นต้น จีนมีทั้งวัฒนธรรมเก่าและใหม่ที่ลงตัว นอกจากนี้ จีนจะนำเสนอระบบอำนาจแบบจีนที่เป็นแบบอำนาจที่มีมนุษยธรรม (humane authority) คือการใช้อำนาจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ขึ้นมากำกับด้วยคุณธรรม (Dyer, 2014: 175-198)

นอกจากนี้จีนเข้าไปตั้งสถาบันขงจื๊อ (Confucius Institute) เพื่อเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนไปทั่วโลก สถาบันขงจื๊อของจีนเทียบได้กับบริติชเคานซิล (British Council) ของอังกฤษ อาลียอง ฟรองเซ (Alliance Francaise) ของฝรั่งเศส สถาบันเกอเธ่ (Goethe Institut) ของเยอรมัน สถาบันเซอบานเตส (Instituto Cervantes) ของสเปน

การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจก็เป็นเครื่องมืออีกอันหนึ่งในการสร้างอำนาจทางวัฒนธรรมขึ้นมา โดยเงินต้องการแสดงบทบาทของผู้รับผิดชอบของโลก จีนให้เงินช่วยเหลือแก่ต่างประเทศใน 3 รูปแบบ คือ เงินให้เปล่า เงินกู้ปลอดดอกเบี้ยและเงินกู้แบบมีเงื่อนไขผ่อนปรน เงินช่วยเหลือต่างประเทศเหล่านี้ให้ผ่านสามแหล่งใหญ่ๆคือ กระทรวงพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า (China Exim Bank) และรัฐวิสาหกิจของจีนต่างๆ นอกจากนี้จีนยังร่วมมือกับผู้บริจาครายอื่นๆเพื่อให้เงินช่วยเหลือต่างประเทศ เช่น UNDP, USAID, DFID (กระทรวงพัฒนาระหว่างประเทศของอังกฤษ)และยังร่วมมือกับประเทศอื่นๆทำโครงการช่วยเหลือประเทศต่างๆ เช่น ร่วมมือกับออสเตรเลียให้เงินกู้แก่โครงการในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ร่วมมือกับนิวซีแลนด์ให้เงินช่วยเหลือทำโครงการพัฒนาในหมู่เกาะคุก ปี 2013 จีนให้เงินกู้แก่ต่างประเทศไปราว 6.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ (Brant, 2016) ในปี 2009-2013 จีนให้เงินกู้แบบมีเงื่อนไขกับแอฟริการาว 10 พันล้านเหรียญ ในปี 2013-2015 เพิ่มขึ้นเป็น 20 พันล้านเหรียญ มีการคาดการณ์ว่าในปี 2025 จีนจะให้เงินแก่แอฟริกา ทั้งในรูปแบบการลงทุนทางตรง เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำและเงินกู้พานิชราว 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ

จีนกำลังรุกเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ของฮอลลีวูดด้วย ในปี 2012 บริษัทวันต้ากรุ๊ป (Wanda Group) ของจีนทุ่มเงิน 2.6 พันล้านซื้อบริษัททำกิจการโรงภาพยนตร์ของสหรัฐชื่อ AMC บริษัท AMC เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจโรงภาพยนตร์ที่ใหญ่เป็นอันดับสองของอเมริกาเหนือในขณะนั้น เมื่อต้นปีนี้ คือ ปี 2016 บริษัทเดียวกันของจีน ได้ทุ่มเงิน 3.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซื้อบริษัทผลิตภาพยนตร์ยักษ์ใหญ่ของฮอลลีวูด คือ บริษัท Legendary Entertainment อีกครั้ง บริษัทนี้ผลิตภาพยนตร์ที่ทำรายได้สูงเช่น The Dark Knight Trilogy ของผู้กำกับดิงคริสโตเฟอร์ โนลัน หนังเรื่อง The Hangover เรื่อง Interstellar และเรื่อง Jurassic Park ภาค 5 คาดกันว่าบริษัท Wanda Group จะเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์ที่ทำรายได้มากที่สุดในโลก เพราะมีตลาดใหญ่ทั้งจากอเมริกาและจีน ก่อนหน้านั้นบริษัททำภาพยนตร์ของรัฐบาลจีนชื่อ China Film Group ได้ร่วมกับบริษัท Legendary Entertainment ผลิตภาพยนตร์สองเรื่อง คือ Seventh Son และ Great Wall จางอี้โหม เป็นผู้กำกับ มีแมท ดาโมน (Matt Damon) และวิลเลม ดาโฟ (Willem Dafoe) แอนดี้ ลู (Andy Lau) จิงเทียน (Jing Tian)

และเอ็ดดี เปง(Eddie Peng) ดาราจีนร่วมด้วย แม้บริษัท Wanda Group จะเป็นบริษัทเอกชน แต่นี่หาใช่การทำธุรกิจของเอกชนไม่ แต่เบื้องหลังคือนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่จะผลักดันภาพยนตร์จีนและดาราจีนเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ของโลก (Tiezzi, 2016)

ยุทธศาสตร์อเมริกาต่อจีน นับตั้งแต่การก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 จนถึงปัจจุบันสหรัฐมียุทธศาสตร์ต่อจีนดังนี้ ช่วงปี ค.ศ 1949-1969 สหรัฐถือว่าจีนเป็นพันธมิตรของสหภาพโซเวียต จึงใช้นโยบายโดดเดี่ยวและปิดล้อม (containment) โดยวิธีการ เช่น การไม่รับรองจีนในทางกฎหมาย แต่รับรองไต้หวันแทน สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางทหารและตั้งฐานทัพระดมจีนในแปซิฟิกตั้งแต่เหนือจดใต้ ทำข้อตกลงทางทหารกับเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน ลงไปถึงฟิลิปปินส์ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และตั้งฐานทัพเรือและอากาศในญี่ปุ่น เกาหลีใต้และฟิลิปปินส์ นอกจากนี้สหรัฐพยายามบ่อนทำลายจีนจากภายในโดยการฝึกและให้อาวุธแก่กลุ่มกองโจรในทิเบต สหรัฐระงับการค้ากับจีนเพื่อไม่ให้เงินเข้าถึงทรัพยากร พลังงานและเทคโนโลยี สหรัฐก็กักเงินเข้าถึงแหล่งเงินและการขนส่งทางเรือของโลก

แต่ตั้งแต่ปี 1969 จนถึงปี 1989 ยุทธศาสตร์สหรัฐต่อจีนก็เปลี่ยนไป จากปิดล้อมมาเป็นจับคู่แทน(alignment) สหรัฐหันมาเป็นพันธมิตรกับจีนเพื่อถ่วงดุลโซเวียต เหตุผลสำคัญที่ทำให้สหรัฐเปลี่ยนยุทธศาสตร์ต่อจีน คือการที่สหรัฐรู้ว่าดุลอำนาจโลกกำลังเปลี่ยนไปในทิศทางที่โซเวียตกำลังได้เปรียบ ด้านหนึ่งนั้น อเมริกา รู้ตัวว่ากำลังพ่ายแพ้ในสงครามเวียดนามซึ่งไม่เพียงทำให้อเมริกาเสียชื่อเสียง อาจสูญเสียการนำในโลกไปด้วย และอำนาจทางทหารระหว่างสหรัฐกับโซเวียตทัดเทียมกันแล้วในขณะนั้น และดูเหมือนโซเวียตจะเหนือกว่าด้วยซ้ำ ในต้นทศวรรษ 1970 สหรัฐกับสหภาพโซเวียตนั้นทัดเทียมกันแล้วในทางอาวุธนิวเคลียร์ ในขณะที่เดียวกันความขัดแย้งกันในแนวทางอุดมการณ์ระหว่างสหภาพโซเวียตกับจีนที่เริ่มมาตั้งแต่หลังการตายของสตาลินที่สูงอมขึ้นในช่วงทศวรรษ 1960 เมื่อจีนระส่ำระสายภายในอันเนื่องมาจากอุดมการณ์และนโยบายของเหมาท้งนโยบายก้าวกระโดดและการปฏิวัติวัฒนธรรม โซเวียตก็เคลื่อนพลประชิดชายแดนเพื่อทำลายจีน เกิดการปะทะกันทางทหารที่ชายแดน สหรัฐใช้โอกาสนี้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนทันที(ในสมัยนิกสัน-คิสซิงเจอร์) เพื่อรับมือกับการขยายอำนาจของโซเวียตและเพื่อสร้างน้ำหนักในการเจรจาการค้าต่ออาวุธ

ทางยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐกับสหภาพโซเวียต (Strategic Arms Limitation Talk-SALT) แต่เมื่อโซเวียตขยายตัวทางทหารมากขึ้น ก็ทำให้จีนกับสหรัฐแนบแน่นกันยิ่งขึ้นนับแต่นั้นเป็นต้นมา ในฐานะของขั้วเดียวกันทางยุทธศาสตร์ นับตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้น นโยบายของสหรัฐจึงไม่ทำให้จีนอ่อนแอลง แต่ทำให้จีนเข้มแข็งขึ้น สหรัฐทอดหันมาสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการกับจีนแทนได้หวั่นในปี 1979 แต่ยังรักษาความสัมพันธ์และปกป้องได้หวั่นให้เป็นอิสระจากจีนอยู่ สหรัฐยังขายอาวุธให้ได้หวั่น สหรัฐเริ่มขายเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะนำไปพัฒนาทางทหารกับจีน เช่น อุปกรณ์เกี่ยวกับทีวีดาวเทียม เครื่องบินโบอิง และคอมพิวเตอร์ความเร็วสูง แต่ไม่ขายอาวุธให้จีน นอกจากนี้สหรัฐยังให้หลักประกันด้านความมั่นคงแก่จีน คือจะป้องกันไม่ให้โซเวียตโจมตีจีน หลังโซเวียตรุกรานอัฟกานิสถานในปี 1979 สหรัฐกับจีนใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น รัฐบาลคาร์เตอร์ขยายระบบทางทหารบางอย่างให้กับจีน เช่น เรดาร์ เครื่องบินลำเลียงเฮลิคอปเตอร์ และเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร สมัยรัฐบาลแรมแกน สหรัฐเริ่มขายอาวุธโดยตรงให้จีน เช่น ตอร์ปิโด อุปกรณ์ผลิตกระสุนปืนใหญ่ เรดาร์ เป็นต้น

นับแต่สิ้นสุดสงครามเย็นจนถึงปัจจุบัน ยุทธศาสตร์ของสหรัฐต่อจีน เปลี่ยนไปอีกครั้ง อาจเรียกยุทธศาสตร์ใหม่นี้ว่า ยุทธศาสตร์ทั้งปิดล้อม-เกี่ยวพัน (conengagement) คือ ทำทั้งปิด ล้อม (containment) และ เกี่ยว พัน (engagement) ไปในขณะเดียวกัน ลักษณะของยุทธศาสตร์ก็คือ ในขณะที่สหรัฐยังคงเกี่ยวพันกับจีนในทางการค้าและการทูต แต่สหรัฐจะยังคงอำนาจไว้ในเอเชีย ตะวันออกต่อไป สหรัฐจะเพิ่มความสัมพันธ์กับมิตรประเทศและพันธมิตรในภูมิภาคมากขึ้น และจะพยายามชะลอการเติบโตทางทหารของจีนให้ช้าลง จุดเปลี่ยนของยุทธศาสตร์นี้มาจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตและเหตุการณ์ที่จัตุรัสเทียนอันเหมิน ซึ่งสองเหตุการณ์นี้ทำให้สหรัฐไม่มีความจำเป็นที่จะจับขั้วทางทหารกับจีนเพื่อถ่วงดุลโซเวียตอีกต่อไปและสหรัฐหันมาเน้นที่ตัวระบอบการที่ปกครองจีนอยู่แทน เหตุผลที่สหรัฐยังคงเกี่ยวพันกับจีน เพราะ หนึ่ง สหรัฐกับจีนมีผลประโยชน์ที่ต้องอาศัยการร่วมมือกันร่วมกันอยู่หลายเรื่อง เช่น การยุติยั้งการแพร่กระจายของขีปนาวุธนำวิถี การแพร่กระจายของอาวุธเคมีและนิวเคลียร์ ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก การก่อการร้าย ความมั่นคงทางพลังงาน ภาวะโลกร้อน และการบริหารจัดการระบบเศรษฐกิจโลก สอง สหรัฐต้องการให้จีนประพฤติดูอยู่ในกรอบของระเบียบและกติการะหว่างประเทศซึ่งกำหนดโดยสหรัฐ และต้องการ

ให้จีนกลายเป็นผู้รับผิดชอบสำคัญต่อปัญหาสำคัญของโลก สาม สหรัฐจะใช้การเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจและทางสังคมกับจีนเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในจีนขึ้น ทั้งความโปร่งใส ยึดกฎหมาย การเปิดเสรีภาพทางการเมืองและการเคารพสิทธิมนุษยชน กระทั่งอาจกลายเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตย สหรัฐเชื่อว่า การเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงจีนในทางการเมือง

ส่วนการปิดล้อม (containment) นั้น เริ่มขึ้นภายหลังวิกฤติไต้หวันในปี 1996 เมื่อจีนทดลองยิงขีปนาวุธในน่านน้ำใกล้ๆ เกาะไต้หวันในช่วงที่ไต้หวันกำลังเลือกตั้งประธานาธิบดีเพื่อข่มขู่ไม่ให้คนไต้หวันเลือกประธานาธิบดีที่เสถียร ซึ่งมีนโยบายแยกไต้หวันเป็นอิสระ สหรัฐแสดงแสนยานุภาพทางทหารเพื่อปรามจีนด้วยการส่งเรือรบทุกเครื่องบินเข้าไปในน่านน้ำไต้หวันและบริเวณใกล้เคียง จากเหตุการณ์นี้ สหรัฐได้ประเมินว่าจีน ไม่ใช่พันธมิตรทางยุทธศาสตร์เพื่อถ่วงดุลโซเวียตออกไป แต่จีนคือ มหาอำนาจที่กำลังก้าวขึ้นมา ต้องการแผ่ขยายอิทธิพล เพื่อท้าทายอำนาจของสหรัฐในเอเชียและทั่วโลก จีนคือคู่ขบเคี้ยวของสหรัฐในศตวรรษที่ 21 อย่างแน่นอน (Friedberg, 2011: 58-119)

ทางทหาร เอมริกามีทางเลือกทางยุทธศาสตร์หลายประการทั้งในทางทหาร การทูต เศรษฐกิจและการเมือง ในทางทหารนั้น เมื่อจีนพัฒนาระบบอาวุธทั้งเรือดำน้ำ ขีปนาวุธ เรดาร์และดาวเทียม เพื่อทำลายเรือรบ และเรือรบทุกเครื่องบินของสหรัฐได้ สหรัฐจึงมีทางเลือกทางทหารอยู่ 4 ทางเลือกในการตอบโต้จีน ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกันขึ้น หนึ่งในอเมริกาอาจต้องทิ้งระเบิดทำลายฐานขีปนาวุธและเครือข่ายเรดาร์ในจีนให้หมด ซึ่งขณะนี้อเมริกากำลังพูดถึงแนวคิดในการทำสงครามแบบนี้ที่เรียกว่า AirSea Battle ขึ้นมาแล้ว สอง พื้นที่จำนวนมากในแนวหมู่เกาะแนวที่หนึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้เปรียบในทางยุทธศาสตร์ สหรัฐอาจช่วยประเทศพันธมิตรติดตั้งระบบทางทหารบางอย่าง ที่ไม่เป็นการเผชิญหน้าทางทหารกับจีนโดยตรง แต่อาจสร้างความเสียหายหรือสร้างปัญหาให้กับกองทัพเรือจีนได้ไม่น้อยเมื่อเกิดสงครามขึ้น เช่น วางระบบแบตเตอรี่ขีปนาวุธ ถ้าได้น้ำหรือกักตักบางอย่าง สาม อเมริกาอาจปิดช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดาและช่องแคบลอมบ็อก ซึ่งเป็นประตูเชื่อมมหาสมุทรอินเดียเข้าสู่มหาสมุทรแปซิฟิก และเป็นเส้นทางที่ไปสู่ออสตราเลเซียตอนเหนือและตอนใต้ การปิดล้อมจะสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่จีนอย่างมหาศาล เพราะไม่สามารถขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางเข้าสู่จีนได้ สี่ เมื่อจีนพัฒนาเรือดำน้ำและระบบขีปนาวุธซึ่ง

สามารถทำลายเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐได้ สหรัฐอาจหันไปเน้นระบบอาวุธใหม่ๆ แทนเรือบรรทุกเครื่องบิน เช่น เรือดำน้ำ เครื่องบินล่องหนติดอาวุธที่ไร้คนบังคับ (weaponized drones) นอกจากนี้สหรัฐยังเชื่อมโยงกับจีนในทางทหารด้วย เพื่อสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้ของทั้งสองฝ่ายและเพื่อลดความเสี่ยงในความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น จีนกับสหรัฐร่วมมือกันทางทหารในการปราบโจรสลัด ช่วยเหลือเรื่องภัยพิบัติ การค้นหาและกู้ชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกันในหลายลักษณะ เช่น การเยี่ยมชมและกันของนายทหารระดับสูงของกองทัพ การจัดประชุมทางทหารระดับสูงหลายฝ่าย การแลกเปลี่ยนกันของสถาบันทางทหาร การแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การเยี่ยมชมของกองเรือระหว่างกันและการฝึกพร้อมสองฝ่ายและหลายฝ่าย (Dyer, 2014: 113-122)

ทางการเมือง ในขณะที่จีนใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครองกับชาติอาเซียน เพื่อกันไม่ให้อาเซียนมีจุดยืนในประเด็นความขัดแย้งทางดินแดนในทะเลจีนใต้ร่วมกันได้ สหรัฐจะสนับสนุนการรวมตัวของอาเซียน เพราะเชื่อว่า การรวมตัวของชาติเล็กๆ ที่เข้มแข็งสามารถลดอิทธิพลของชาติใหญ่ได้ และการรวมตัวกันของอาเซียนจะช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่คาดการณ์ได้ให้กับสหรัฐ นอกจากนี้สหรัฐจะไม่ทำพันธมิตรทางความมั่นคงในเอเชีย แบบ NATO ในยุโรป แต่จะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางความมั่นคงในประเทศเอเชียด้วยกันเองที่เป็นอิสระจากสหรัฐ เช่น เวียดนามกับรัสเซีย เวียดนามกับอินเดีย เกาหลีใต้กับอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และออสเตรเลีย และที่น่าจับตาคือความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างอินเดียบกับญี่ปุ่น อินเดียนั้นไม่ต้องการให้จีนแผ่อิทธิพลเข้าไปในมหาสมุทรอินเดีย ในขณะที่ญี่ปุ่นไม่ต้องการให้จีนคุมแปซิฟิกด้านตะวันตก (Dyer, 2014: 123-128)

ทางเศรษฐกิจ อเมริกาไม่เพียงคงแสนยานุภาพทางทหารไว้ในเอเชีย แต่จะเกี่ยวพันทางเศรษฐกิจกับเอเชียมากขึ้นด้วย การค้าคือเส้นเลือดของเอเชีย การค้าคือที่มาของพลวัตและการเติบโตทางเศรษฐกิจของเอเชียมาหลายทศวรรษ การค้าจะเป็นอีกสนามรบหนึ่งระหว่างจีนกับสหรัฐ ในขณะที่จีนเสนอหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership-RCEP) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ อเมริกาก็เสนอหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจจากพื้นแปซิฟิก (Trans-Pacific Partnership-TPP) เข้าประชัน จุดต่าง

ของสองอันนี้คือ ในขณะที่หุ้นส่วนข้ามชาติฟิก เน้นสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆให้ประเด็นทางการค้า หรือการสร้างธรรมาภิบาลทางเศรษฐกิจ เช่น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองการลงทุน ข้อจำกัดการอุดหนุนเอกชนของรัฐ หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคของจีน เน้นการบูรณาการกันทางเศรษฐกิจ ลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกัน เป็นต้น TPP นั้นรวมเอาทั้งสองฝั่งแปซิฟิก แต่ RECEPT เน้นเฉพาะเอเชีย TPP นั้นไม่มีทั้งจีนและอินเดีย และประเทศกลุ่มอาเซียนยังไม่ได้เข้าร่วมทั้งหมด มีเพียงสิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม และมาเลเซีย ที่เข้าร่วม RCEP ประกอบด้วยกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด และประเทศแม่เหล็กทางเศรษฐกิจของเอเชียอย่างจีน ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ (Dyer, 2014: 126-128)

เอกสารอ้างอิง

- Brant, Philippa. (2016). "Chinese Foreign Aid." Lowy Institute for International Policy. Available <<http://www.lowyinstitute.org/issues/chinese-foreign-aid>>. Accessed February 14, 2016.
- Christensen, Thomas J. (2015). *The China Challenge*. New York: W.W. Norton and Company.
- Department of Defense. (2015). *Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2015. A Report to Congress Pursuant to the National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2000 (April 7)*.
- Dyer, Geoff. (2014). *The Contest of the Century: The New Era of Competition with China*. London: Allan Lane.
- Friedberg, Aaron L. (2011). *A Contest for Supremacy: China America, and the Struggle for Mastery in Asia*. New York: W.W. Norton and Company.
- Kaplan, Robert D. (2014). *Asia's Cauldron: The South China Sea and the End of a Stable Pacific*. New York: Random House.
- Kemp, John. (2014). "China's Silk Road Challenges US dominance in Asia," *Bangkok Post*, (12 November): 9.
- Lukin, Artyom. (2016). "Why Russia and China won't curb North Korea." *Bangkok Post* (16 January): 10.
- McDonough, David S. (2015). "Unveiled: China's New Naval Base in the South China Sea." *National Interest* (20 March). Available <<http://nationalinterest.org/blog/the-buzz/unveiled-chinas-new-naval-base-the-south-china-sea-12452>>. Accessed February 14, 2016.

- Mearsheimer, J. (2014). *The Tragedy of Great Power Politics*. New York: W.W. Norton and Company.
- Perry Castaneda Map Collection. Available
<http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/easia_oceania_92.jpg>. Accessed February 2, 2016.
- Perry-Castaneda Map Collection, Available
<http://www.lib.utexas.edu/maps/middle_east_and_asia/china_first_and_second_island_chains_2009.jpg>. Accessed February 2, 2016.
- Rand Corporation. (2015). *The US-China Military Scorecard: Forces, Geography, and the Evolving Balance of Power 1996-2017*
- Tiezzi, Shannon. (2016). "China's Wanda Group Purchases Hollywood Film Studio," *The Diplomat*. (13 January).. Available
<<http://thediplomat.com/2016/01/chinas-wanda-group-purchases-hollywood-film-studio/>>. Accessed February 14, 2016.
- U.S. Pacific Command. (2016). Available <<http://www.pacom.mil/>>. Accessed February 14, 2016.
- United States Department of State. (2014). *Limits in the Seas No. 143 China: Maritime Claims in the South China Sea* (5 December)
- World Atlas, Available
<<http://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/baybengal.htm>>. Accessed February 11, 2016.